

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΥΘΡΕΩΤΗΣ

Σαράντα ολόκληρα χρόνια συμπληρώνει σύντομα ο γνωστός λογοτέχνης κ. Ιάκωβος Κυθρεώτης στο χώρο της παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας.

Με την ευκαιρία αυτή συνομιλήσαμε πρόσφατα με τον αγαπητό φίλο και εκλεκτό λογοτέχνη μας Ιάκωβο Κυθρεώτη με θέμα τη συμβολή του στην παιδική-νεανική μας λογοτεχνία.

Στη συνομιλία μας αυτή αναφερθήκαμε κυρίως στο ιστορικό διήγημα και ιστορικό μυθιστόρημα, λογοτεχνικά είδη που καλλιέργησε ο λογοτέχνης μας με ιδιαίτερη αγάπη.

- Αγαπητέ κ. Κυθρεώτη, θα ήθελα πρώτα να σας ερωτήσω:

Από πότε ασχολείσθε με το παιδικό-νεανικό βιβλίο και τι έχετε δώσει στο χώρο αυτό μέχρι σήμερα;

Παρόλο που ξεκίνησα από τις τελευταίες τάξεις του δημοτικού να γράφω, κυρίως σχολικές εκθέσεις, συνέχισα στο Γυμνάσιο από νωρίς με ποιήματα και χρονογραφήματα. Τη συγγραφή παιδικών κειμένων άρχισα από το 1948. Ωστόσο,, πρέπει να ξεκαθαρίσω εδώ πως δεν είχα σκεφθεί από την αρχή με ποιο είδος έπρεπε να ασχοληθώ. Απλά γράφοντας, ανακάλυψα με τον καιρό πως με τραβούσε η συγγραφή κειμένων πιο πολύ προορισμένων για παιδιά και νέους.

Τα βιβλία μου που έχουν κυκλοφορήσει μέχρι σήμερα, ειδικά στο χώρο της Παιδικής - Νεανικής Λογοτεχνίας (που διαβάζονται και από μεγαλύτερους), είναι τα εξής:

Γ. Κιτρομηλίδης

1. «Τρία Κυπριακά Διηγήματα», Λευκωσία 1959.
2. «Τον καιρό της καταδρομής - Χρονικό του 1821», Λευκωσία 1971 (Α' Βραβείο ΕΠΟΚ)
3. «Αντρειωμένη Γη» (Ιστορικά Διηγήματα), Λευκωσία 1974.
4. «Τον καιρό του Λεοντόκαρδου», Αθήνα 1979 (έπαινος ιστορικού μυθιστορήματος για παιδιά Εστίας), Ι. Κολλάρου & Σία της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς, Αθηνών).
5. «Πικρά Χρόνια» Αθήνα, 1986 (Ιστορικά διηγήματα. Έπαινος Εθνικής Επιτροπής Ελλήνων Λογοτεχνών Αθηνών, με αθλοθέτη το Ροταριανό Όμιλο Αθηνών (Νότου) 1984-1985.
6. «Οι Αξεριζωτοί», Λευκωσία 1994 (Ιστορικά διηγήματα. Α' βραβείο ΕΠΟΚ Παιδικής Λογοτεχνίας).
7. «Τα παιδιά Τολμούν», Λευκωσία 1997.

- Τι σας έκανε να στραφείτε ειδικά σ' αυτό τον τομέα της λογοτεχνίας μας;

- Όταν άρχισα να γράφω, σε καμιά περίπτωση δεν είχα προγραμματίσει ν' ασχοληθώ ειδικά με παιδικά κείμενα. Απλά, γράφοντας «ανακάλυψα» με τον καιρό πως έκλυνα στη συγγραφή κειμένων προορισμένων περισσότερο για παιδιά και νέους με σκοπό να αξιοποιήσω την πλούσια ιστορία του τόπου μας, τους θρύλους και τις παραδόσεις τους. Ίσως σ' αυτό να συνέτεινε το γεγονός

ότι από νωρίς είχα την ευκαιρία ν' ακούω συχνά παραμύθια, δημοτικά τραγούδια και παροιμίες όλα τόσο γνήσια και παραστατικά, που κάθε φορά ένιωθα τη φαντασία μου να πλανιέται σε άλλους κόσμους πρωτοφανέρωτους, όμορφους και ελκυστικούς.

Ανεξάρτητα από τα ποικίλα ενδιαφέροντα που μπορεί να έχει το παιδί, η κατάλληλη επαφή με οτιδήποτε σχετίζεται με τον τόπο του, προσφέρει ανεκτίμητη ωφέλεια. Έτσι μέσ' από τους πλατιούς ορίζοντες που ανοίγονται μπροστά στο παιδί, πλουτίζονται ο ψυχικός κόσμος και η φαντασία του και διευρύνονται οι γνώσεις του. Ένα πρόσθετο πλεονέκτημα είναι ότι η άμεση επαφή με τις ρίζες στερεώνει αναμφίβολα την εθνική συνείδηση της μέλλουσας γενιάς με ευεργετικές τις επιπτώσεις σε κείριους τομείς. Όπως είναι η λευτεριά, η πίστη, η αγάπη, η δικαιοσύνη, η ανθρωπιά και το φυσικό περιβάλλον, που στη σύγχρονη εποχή περνούν μια σκληρή δοκιμασία, ιδιαίτερα στην Κύπρο από τότε που η μεγάλη συμφορά χτύπησε το νησί μας.

Είναι γνωστό πως η προτίμησή σας είναι το ιστορικό διήγημα και το ιστορικό μυθιστόρημα. Ποιες οι ιδιαίτερες δυσκολίες και ιδιομορφίες αυτών των λογοτεχνικών ειδών;

Πώς εργαζεσθε; Πόσο κοντά μένετε στα ιστορικά γεγονότα;

- Πρέπει εδώ να τονιστεί, πως το ιστορικό διήγημα και το ιστορικό μυθιστόρημα - ιδιαίτερα στο χώρο της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους - είναι το πιο δύσκολο είδος της πεζογραφίας.

Παρουσιάζουν τέτοια ιδιομορφία, ώστε η προσέγγιση του θέματος, η επεξεργασία και η πλοκή του να θέτουν σε δοκιμασία τους δημιουργούς.

Γιατί, προτού ένας λογοτέχνης αποτολμήσει να καταπιαστεί με τη συγγραφή ιστορικού διηγήματος/μυθιστορήματος, χρειάζεται πρώτιστα να καθίσει για να μελετήσει όλο τον «ιστορικό» περίγυρο του θέματος που διάλεξε. Να κάνει την απαιτούμενη έρευνα - ιστορίας, γεωγραφίας, τεχνικών γνώσεων, λαογραφίας κλπ. σε πηγές γνωστές, ακόμα και άγνωστες, ωστόσο κατασταλάξει μέσα του εκείνο το βασικό υπόβαθρο που θα του δώσει τα στοιχεία να θεμελιώσει και να στηρίξει το χτίσιμο του έργου του. Με τέτοιες - έστω λιγοστές - προϋποθέσεις θα ξεκινήσει τη δημιουργική του δουλειά, πάντα με κάποιο κίνδυνο αποτυχίας.

Όσον αφορά το ερώτημα πόσο κοντά μένει ένας δημιουργός στα ιστορικά γεγονότα, ασφαλώς η απάντηση είναι ότι δεν υπάρχει συνταγή που να ρυθμίζει την απόσταση της αλήθειας, του χρόνου ή του χώρου, που πρέπει να τηρείται από το εκάστοτε ιστορικό γεγονός ή γεγονότα.

Ακόμα και μια σπίθα μπορεί να δώσει το έναυσμα στο λογοτέχνη να αναπλάσει και να στερεώσει δημιουργικά ένα ιστορικό διήγημα ή μυθιστόρημα. Αντίθετα, ο συγγραφέας θα πέσει εύκολα στην παγίδα της ιστοριογραφίας είτε της χρονικογραφίας.

- Τι προσπαθείτε συνήθως να δώσετε μέσ' από τα βιβλία σας για παιδιά και νέους;

- Επειδή, σχεδόν αποκλειστικά, ασχολούμαι και γράφω ιστορικό διήγημα, μυθιστόρημα και θέατρο, μια από τις πρώτιστες προθέσεις μου είναι να προβάλω σωστά με τις όποιες δυνάμεις μου την προβολή του βίου και των αγώνων του Ελληνισμού της Κύπρου. Προσπαθώ χωρίς διδακτισμό και παχυλά λόγια, αλλά μέσ' από τη λογοτεχνική δημιουργική επένδυση των πιο σημαντικών ιστορικών περιπετειών που πέρασε ο πανάρχαιος τόπος μας - από τα παλιά ως τα σημερινά χρόνια - να μιλήσω για τη ζωή, τις αρετές, τις θυσίες, τα παθήματα και τους αγώνες του λαού μας για την ελευθερία του. Ικανοποίηση μου η φιλοπατρία και η αυτογνωσία του.

- Πώς βλέπετε τη θέση και το ρόλο της παιδικής νεανικής λογοτεχνίας γενικά;

- Η θέση και ο ρόλος της παιδικής - νεανικής λογοτεχνίας είναι παράγοντες πολύ σοβαροί και σημαντικοί. Όσον αφορά την παιδική λογοτεχνία, αυτή κατέχει μια θέση πρωταρχική και βασική, γιατί η συμβολή της ξεκινά από τις μικρές ηλικίες, στις οποίες η παιδική ψυχή είναι αρκετά αγνή, εύπλαστη και αποδεχτική. Είναι επόμενο, λοιπόν και ο ρόλος της να είναι καρποφόρος και αποτελεσματικός, εφόσο αβίαστα και με τέχνη και γνώση η προσφερόμενη παιδική λογοτεχνία κινείται μέσα σε ανάλογα ποιοτικά πλαίσια. Σχετικά με τη νεανική λογοτεχνία η θέση της είναι ζηλευτή, αλλά και οριακή, γιατί πιστεύω πως αγγίζει το τελευταίο σκαλοπάτι της λογοτεχνικής κλίμακας, που

οδηγεί στο χώρο της επόμενης ηλικίας των «μεγάλων». Παρόλο που η αποστολή της λογοτεχνίας για νέους κάποτε απαιτεί κάποια προσαρμογή σε ειδικούς τομείς όπως στα θέματα ψυχολογική προσέγγιση, γλωσσική μορφή γραφής, μηνύματα κτλ. ωστόσο, ο ρόλος της παρουσιάζει αρκετά σημεία κοινής επαφής με τη λογοτεχνία για ενήλικες. Προσφέρει κατά κάποιο τρόπο ένα προβάδισμα στους νέους πριν από την οριστική ένταξή τους στην «καθολική» λογοτεχνία. Ας μην ξεχνάμε τη σωστή γνώμη του Γρηγ. Ξενόπουλου πως το καλό παιδικό βιβλίο ευχαριστεί και τους ενήλικες.

- Τι σκέπτεσθε για την κυπριακή παιδική και νεανική λογοτεχνία;

- Ειδικότερα για την κυπριακή παιδική νεανική λογοτεχνία έχω τη γνώμη πως με τα σημερινά δεδομένα (την αυξημένη δημιουργία και τον εκδοτικό πληθωρισμό) πρέπει να γίνουν κάποιες σοβαρές σκέψεις με απώτερο σκοπό τη συντήρηση και τόνωση γενικά της λογοτεχνίας μας για παιδιά και νέους. Μεγάλη είναι η εκτίμηση μου για τον κυπριακό κλάδο της παιδικής - νεανικής λογοτεχνίας, που έχει προσφέρει δημιουργίες αξιοζήλευτες, τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα. Ενδεικτικές είναι και οι πολλές διακρίσεις που απολαμβάνουν αρκετά έργα Κυπρίων.

Ωστόσο χρειάζεται να δοθεί από τους δημιουργούς μας - όσο και αν καταβάλλονται φιλότιμες προσπάθειες - μεγαλύτερη φροντίδα στο θέμα της γλώσσας. Μια λογοτεχνική δημιουργία για να ολοκληρωθεί η αξία της προϋποθέ-